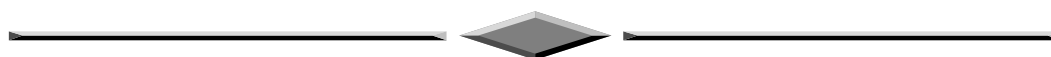

Elverum Kommunale Pensjonskasse

ÅRSRAPPORT 2021

Bruk og kast!

Pensjon er omsorg – Arbeidsgivers omsorg for at medarbeiderne skal ha nok å leve av når de ikke lenger står i stillingen. Det være seg på grunn av sykdom eller skade, eller alder. I 1921 var det forholdsvis nytt i Norge. Det som er Oslo Pensjonsforsikring, var den første organisering av pensjon for vanlige ansatte. Tidligere var det noe for forsvarsenker og elementer innenfor kirken. Statens pensjonskasse kom i 1917, og altså Elverum kommunale Pensjonskasse i 1921. Vi rundet dermed 100 år i 2021.

Samfunnet har endret seg. Fra nøysomhet til bruk og kast. Fra der alt ble reparert og brukt om igjen, til det ikke var mulig å finne anvendelsesområder for det. Derfor er gamle loft og bodar fulle av gjenstander som kanskje kunne komme til nytt en dag.

I dag er loft og bodar, små og ikke eksisterende i mange hjem. Økonomien til de fleste er blitt meget god, vi kjøper det vi har lyst på og kaster når vi ikke lenger vil ha det. Reparasjonskunnskapen i mange hjem er borte og den er sterkt redusert som yrke. Nå er det nesten bare biler og dyre sykler som repareres. Sjefen i renovasjonsselskapet vårt, Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS – SØIR -, har uttalt at «søppel er ressurs på avveie». I en bok leste jeg at tyveri er menneskelig kreativitet på avveie. Etter hvert slo det meg at vi kanskje skulle tenke at pensjon er arbeidskraft på avveie. Vi skal ha omsorg for mennesket. Men vi er skapt til aktivitet. Vi er sosiale vesen som har behov for andre rundt oss. Vår opplevelse av egenverdi styrkes i samspillet med andre om å skape noe og bidra til et godt samfunn.

I en tid der vi opplever knapphet på menneskelige ressurs utfordres vi til å tenke på hvordan vi kan sikre at mennesker opplever verdi, både gjennom arbeid og gjennom pensjon. Men kanskje har vi i et godt pensjons- og trygdesystem satt for mange mennesker på sidelinjen, til kostnad for samfunnet og enkeltmennesket.

Pensjonskassen skal bidra i dette spennet. Møte mennesker med respekt og forståelse, men også utfordre. Hva betyr noe for deg, ikke bare nå, men over litt tid. Er det verd å kjempe for en plass i arbeidslivet. Tidligere statsminister Oddvar Nordli sa i et intervju til NRK i forbindelse med 1. mai et år, at det er i

ferd med å bli et nytt klassekille mellom de som har arbeid og de som ikke har. Sammen må vi kjempe for at alle kan bruke sine muligheter og at det blir rimelige vilkår der muligheten ikke lenger er arbeid.

Arbeidsgiver og pensjonskasse – hva kan vi gjøre sammen for at de vi betjener skal oppleve et godt menneskeverd?

God lesning.

Takk til SØIR for lån av bilder.

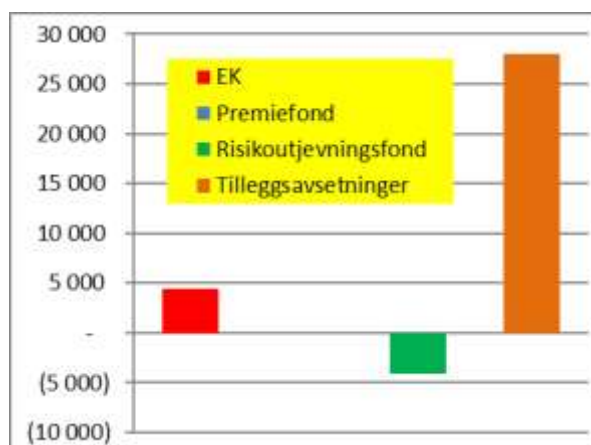
Styrets beretning

FORMÅL

«Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og andre pensjonsberettigede i overensstemmelse med bestemmelsene om pensjonsforhold i hovedtariffavtalen i KS-området.» (Vedtektene § 1-1)

RESULTAT

2021 ble nok et godt år! «Strategien gir en forventet avkastning tilsvarende 3,5% årlig med dagens rentenivå og 5,6 % årlig på lang sikt og normalt rentenivå.» Slik presenterer kapitalforvaltningsstrategien forventningene. Vi overgikk avkastning for normalt rentenivå når vi fikk 6,69 %. Også 5- og 10 års gjennomsnitt økte (Note 3). Både 1, 5 og 10 års avkastning er over forventet avkastning ved normalt rentenivå, og vi har etter hvert hatt noen år med rente under normalnivå. Vår posisjon styrkes gjennom dette. Det er ingen grunn til at vi ikke skal være den prefererte ordning for å løse pensjonsløftet til de ansatte i medlemsvirksomhetene.

Figur: Årets resultatfordeling. (Premiefond =0)

Første halvår var totalt sett forholdsvis flatt. 3. kvartal gikk det godt oppover, mens 4. kvartal har svingt mer.

Solvenskapitaldekning, både med og uten overgangsregler, har gjennom hele året vært

tilfredsstillende. Verdier har sunket, men vi har ikke hatt faktiske tap.

Pandemien er ikke over enda. Sentralbankene har startet å fase ut stimuli. Det vil si at renten går opp og at det med stor sannsynlighet vil flyttes penger fra aksjemarkedet til rentemarkedet. Det vil medføre reduksjon i verdiene. Med et kursreguleringsfond på 250 957 er vi godt forberedt på dette.

Avkastning på 6,69 % er 0,72 % bak indeksen som vi måler oss mot. Det skyldes bevisst prioritering av aktivt forvaltede fond. Som langsiktige eiere støtter vi de virksomheter forvalterne mener har godt potensial, selv om de gjør det svakt en periode. Videre påvirker valutasikring og diversifisering hvordan vi er i forhold til bench mark (måltall).

Naturlig nok er det fond som presterer svakt. I 2021 er årsaken i betydelig grad at vekstselskaper har gjort det meget godt. Mange av disse er usikre, og vil trolig få andre verdsettelsler når pandemien er over og renta går opp. Noen fond vil være på veg ut, andre henter seg inn igjen. Stabilitet i fond, gir oss god buffer av ikke realiserte gevinster.

Styret i pensjonskassen mener vi har utnyttet risikokapitalen på en god måte. Fondene vi er plassert i, har virket godt sammen. Balansen mellom pensjonskassens og medlemsbedriftenes langsiktige interesser er etter vår vurdering hensyntatt på en god måte. Vi må alltid huske at kunde og eier er de samme virksomhetene.

Avkastningsgarantien er på 2,37 % beregnet av gjennomsnittlig premiereserve. Tilført avkastning er 18 054. Bokført avkastning i kollektivporteføljen er 48 143.

Vår strategi fastsetter at vi skal ha tilfredsstillende kapitalbuffer slik at vi kan møte de fleste nedturen i finansmarkedet. Bufferkapitalen (se graf side 7) består av egenkapital, kursreguleringsfond og

tilleggsavsetninger. Våre tilleggsavsetninger skal kunne dekke inntil 3 års rentegaranti. Tilleggsavsetningene brukes aktivt for å søke å realisere gevinster på et finansielt gunstig tidspunkt.

Årets avkastningsresultat tilføres tilleggsavsetninger. Dette gjøres fordi premiefondet er robust og nye regler for bufferkapital fra 2022 gjør at en bør søke å være mest mulig fleksibel.

Forvaltningskapitalen har økt med 10,81 % til 1 321 262. Ca 1/3 av økningen skyldes premieinnbetaling.

Fra 2022 endres reglene for tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond. Det nye bufferfondet gir oss større fleksibilitet i å avslutte engasjement i fond som ikke gir tilfredsstillende resultater.

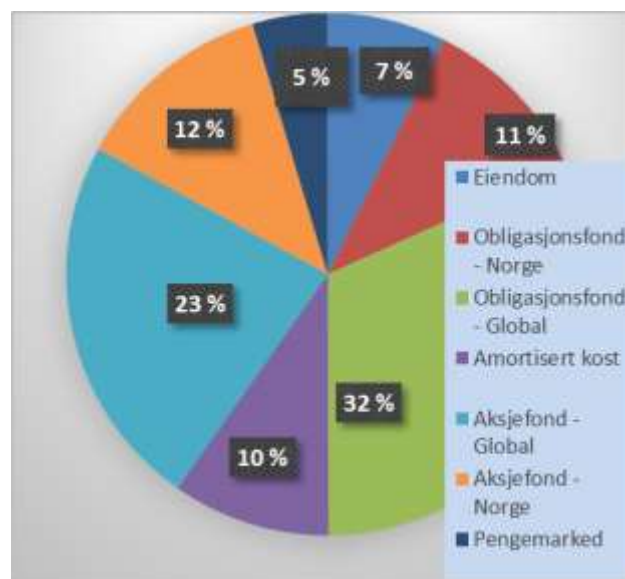
Risikoresultatet ble negativt. Dette dekkes av risikoutjevningfondet. Pensjonskassen er liten, og risikoresultatet svinger derfor mye. Fremover vil vi analysere hva som ligger til grunn, og søke å sikre oss mot tap.

Resultatet disponeres slik:

	2021	2020
Risikoutjevningfond	-5 497	71
Urealiserte finansielle gevinster	1 053	1 359
Opptjent egenkapital	3 367	2 325
Sum disponert	-1 076	3 755

FORVALTNING

Figur: Fordeling mellom aktivaklasser (se note 2)

Pensjon er i stor grad sparing. Forvaltning av kapital har to formål:

1. Sikre at vi oppnår avkastningsgarantien
2. Redusere kostnaden for medlemsvirksomhetene

Styret har i sin årlige gjennomgang valgt å øke aksjeandelen fra 30 til 35 % på bekostning av obligasjoner. Frihetsgradene (mulighetene for å handle mer eller mindre enn målsetningen) er beholdt. Infrastruktur ligger fremdeles som interessant, men vi har valgt å ikke gi det rammer siden vi ikke har funnet tilbud som har gitt tilfredsstillende diversifisering mot eiendom. Sannsynlig avkastning og pris er en del av denne vurderingen.

Norske obligasjoner var tidligere primært forvaltet som enkeltobligasjoner beregnet for å holde til forfall. Avkastningen er i denne kategorien så lav nå, at de positive solvenssegenskapene som de hadde ikke lenger er verd prisen. Aktivklassen handles derfor, som øvrige aktivaklasser, nå primært i fond.

Med strengere utlansregler for bankene, har det åpnet seg et marked for utlån med pant i eiendom, med god avkastning. Vi har her bygget opp en liten portefølje, som skal holdes til forfall og som derfor beregnes til amortisert kost. Deler av denne porteføljen

er i løpet av 2021 vedtatt opprettholdt ved gjenkjøp.

Løpende rapportering til styret inneholder porteføljens sammensetning i forhold til mandat (jf. kapitalforvaltningsstrategi), avkastning og krav til solvenskapitaldekning. Siste avlagte rapport gjennomgås i styremøte. Det har gjennom året ikke vært brudd med gjeldende regelverk. Det har heller ikke vært behov for oppfølging ut over planlagte styremøter.

Kursreguleringsfondet er tilført 28 735 (Note 5) som følge av verdiøkning. Dette styrker bufferkapitalen og vi kan fortsette en kapitalforvaltning med høy forventet avkastning.

Kollektiv- og selskapsporteføljen har spesifikt tilordnede eiendeler. Overordnet forvaltes midlene som en portefølje, men med noen individuelle forskjeller.

RISIKO

Kapitalforvaltningsstrategien setter krav til avkastning. Styret mener vi har en god balanse mellom risiko og avkastning. De risikomål som benyttes ved konstruksjon av porteføljen er:

- Standardavvik – som angir hvor mye verdier på aktiva kan svinge ut fra historiske data.
- Største historiske verdifall.
- Stresstest – et tenkt scenario der en ser på endringer i verdier i porteføljen som følge av gitt fall i markedet.

Bufferkapital dekker risiko for reduksjon av verdi på våre finansielle eiendeler ut over

forpliktelsene. Ikke realiserte gevinster er en viktig del av dette. Bufferkapitalen er ved årets slutt 424 542 og utgjør ca 32 % av totalkapitalen (Note 4).

Verdens finansmarkeder var i 2021 spesielt påvirket av usikkerheten som pandemien medførte. Aktiviteten har i stor grad vært stabil, selv om enkelte markeder ikke har vært med på dette.

Lav rente har ført mer penger til aksjemarkedet, som presser kursene oppover. Reversering av dette vil trolig tilta i 2022.

Pensjonskassen handler i norske kroner, men internasjonale fond vil naturlig preges av variasjoner i valuta. Valutarisiko er et avkastningsområde som er lite forutsigbart. Våre globale rentefond er i all hovedsak valutasikret internt i fondet. For tiden er ett av aksjefondene valutasikret.

Pensjonskassen kan normalt ikke være stor aktør i enkeltprosjekter. Dersom objektene delvis er finansiert med lån, begrenses pensjonskassens mulighet til å delta ytterligere. Pensjonskassen ser det derfor ikke som tjenlig å være aktør i det åpne lokale markedet. Dersom avkastningen er interessant, og kostnaden for kommunen tilsvarende interessant, vurderes et samarbeid, f. eks om eiendom.

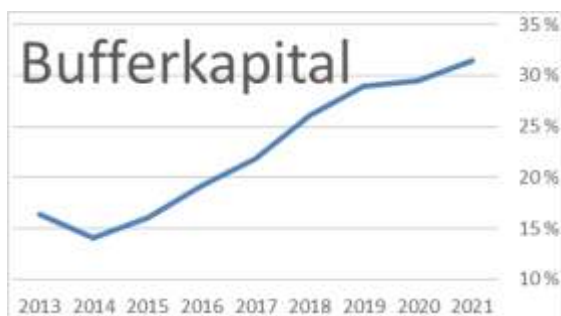
Solvensregler gir oss frihet til lokale investeringer. Men risikoen ved å være stor aktør i små prosjekter gjør at dette vil kreve betydelig bufferkapital. Pensjonskassens kompetanse til å følge opp dette er også moderat. Dette gjør at slike prosjekter er av liten aktualitet.

Grønne investeringer er E i ESG-profilen. Et aktivt forhold til dette mener vi gir en reduksjon i risiko. Se nedenfor om samfunnsansvar.

Med lavere sosial aktivitet har teknologiaksjer gått sterkt i 2021 og løftet indeksen mye, sammen med «grønn sektor». Flere av de aktive forvalterne har derfor slitt, da de mer eller mindre unisont mener at mange aksjer her er blitt vel høyt priset.

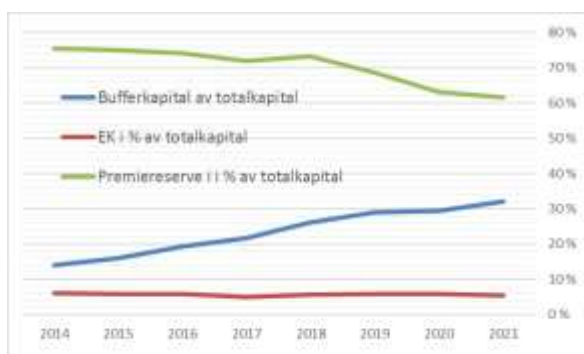
BUFFERKAPITAL

Pensjonskassen har god bufferkapital herunder egenkapital. Solvenskapitalen varierer rundt 160 % gjennom året (se note 4). Overgangsreglene hadde i 2021 en viss effekt på vår solvenskapitaldekning. Selv om kravet til minst 100 % solvenskapital skal vurderes med overgangsregler, anses det viktig å forholde seg til kravet uten overgangsregler, siden kapitalplassering er langsiktig.

Figur: Utvikling av bufferkapital.

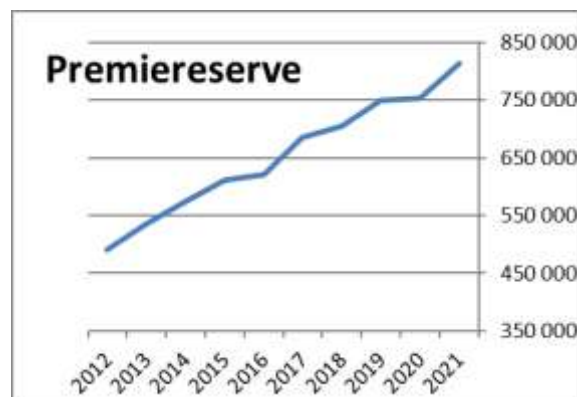
Pensjonskassen ønsker å ha en egenkapital som er stabil i forhold til totalkapitalen. På grunn av skatt og arbeidsgiveravgift er innbetaling av egenkapital rimeligere for medlemsbedriftene enn opparbeidelse av egenkapital ved overskudd. Som det fremgår av figuren, har den ligget stabilt på ca 5 %.

Figur: Relativ endring av en del kapitalstørrelser

Alderspensjon fra tjenestepensjonsordningen er fra 01.01.20 tilpasset folketrygden gjeldende fra 01.01.11. En overføring av løpende opptjening pr 31.12.19 til oppsatt rett for de født etter 1962, har medført reduserte krav til premiereserven. Det er en viktig årsak til den flate utviklingen i 2021. Den flate

utviklingen i 2015, skyldes flytting av en enhet og ny uførepensjon.

Økende bufferkapital og økende premiereserve, viser at pensjonskassens samlede forvaltningskapital har økt betydelig de siste årene.

SAMFUNNSANSVAR

Offentlig tjenestepensjon er solidarisk og langsiktig. Vår grunnleggende filosofi er derfor:

Kapitalforvaltningen må være slik at en ikke understøtter virksomheter som gjør det mindre interessant å være pensjonist i fremtiden.

En pensjonsordning som bygger på solidaritet, må også være oppmerksom på forholdet til de mennesker som bidrar til vår avkastning.

Pensjonskassen skal reflektere dette i sin kapitalforvaltning.

ESG (eller oversatt: miljø, samfunnsansvar og virksomhetsstyring) blir en stadig viktigere faktor ved plassering av midler. Dette har to aspekter, den rent samfunnsmessige og det økonomiske. For vårt vedkommende vil det være de økonomiske aspektene som er det grunnleggende. Vi skal skaffe best mulig avkastning på kapitalen. ESG eller samfunnsansvar som økonomisk faktor, vil bli viktigere når taksonomien kommer på plass.

Gjennom 2020 og 2021 har styret jobbet mye med vårt forhold til ESG. Gjennom vår

finansrådgiver vurderes vår portefølje mot indeksen MCIS-ESG. I første omgang vil vi beskrive hvor vi ligger, dernest vil vi sette oss utviklingsmål.

Vårt oppdrag er ikke samfunnsutvikling. Vår kapitalforvaltning har som primært mål å gi avkastning, slik at pensjonskostnadene blir lavest mulig for medlemsbedriftene. Det er disse som er viktige bidragsytere til samfunnsutviklingen, spesielt lokalt.

Sett i lys av målet om god avkastning, mener pensjonskassen at en god profil på samfunnsansvar gir en god risikospredning. Vi skal fortrinnsvis velge fond som plasserer penger i virksomheter som gjennom produksjonsprosesser og produkter underbygger en bærekraftig utvikling. Dette vil gjenspeile seg i ledelsestenkingen i virksomheten og deres forhold til ansatte, leverandører og nærmiljø.

Til venstre for grafen over (utenfor bildet), ligger fondene som har en investeringsprofil som kan forårsake skade innenfor tankerammen til ESG.

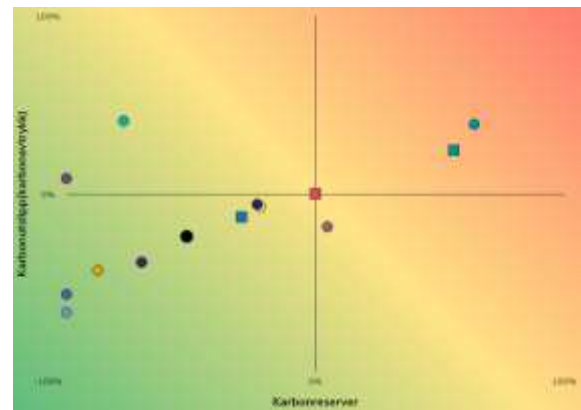
Statens pensjonsfond utland startet sitt samfunnsansvar ved utelukkelse av selskaper. I dag har tenkingen i stor grad blitt supplert med påvirkning av selskapene og valg av selskaper som bidrar til en utvikling mot et mer bærekraftig samfunn.

Alle våre investeringer i 2021 har vært i området ansvarlige investeringer. Vi har som mål at bærekraftige investeringer i løpet av 2025 skal være 20 % av porteføljen.

Målene kan virke lite ambisiøse. Men vi innser at definisjonene må bli tydeligere, og tilbudet av fond med tilstrekkelig historikk for avkastning og rapportering må få tid til å utvikle seg.

Som nevnt over, definerer Statens Pensjonsfond Utland en nedre terskel for ansvarlige investeringer. Vi har i 2021 ikke vært i brudd med disse.

UN Global Compakt er en annen og mer omfattende standard på dette området. Ved utgangen av 2021 er vi ikke i brudd med noen av standardene. Allikevel er det plasseringer som er på overvåkingslista.

En viktig del av miljøutfordringen, er menneskers frigjøring av karbon. Grafen illustrerer fondenes karbonreserver (loddrett akse), og mengden karbon som frigjøres (Vannrett akse).

Oslo børs er oljerelatert, og har derfor relativt mye karbon. Vår posisjon viser at våre investeringer frigjør mindre karbon og har lavere karbonreserver enn et vektet snitt. Vår portefølje har derfor mindre risiko for reguleringer i utslipp av karbondioksid (CO₂). Dette er en posisjon vi ser oss tjent med å beholde eller styrke (komme lenger ned og mot venstre i matrisen).

På samme måte som selskaper rates finansielt, er det nå etablert en ESG-rating, fra AAA til CCC, hvor A er best.

Grafen på neste side viser at vi er godt posisjonert. Gjennom å flytte flere investeringer til kategorien «Bærekraftige», er målsetningen at vi skal komme bedre ut på denne ratingen innen 2025.

AAA	343	13.0%	18%
AA	887	24.6%	24%
A	984	27.1%	27%
BBB	715	17.1%	19%
BB	366	7.5%	7%
B	165	2.8%	3%
CCC	18	0.2%	0%
Ikke ratet	18	0.3%	0%

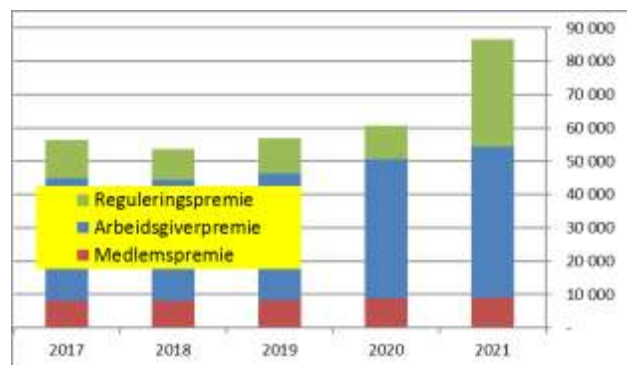
Kjøp av forvalter- og rådgivingstjenester er i stor grad et tillitsforhold. Leverandørens etiske refleksjoner og hvordan de gjen-speiles i forslag til plasseringer, er derfor viktige kriterier for valg av samarbeidspartner.

Medlemsbedriftene våre er i hovedsak budsjettorienterte virksomheter med stabil kontinuerlig drift. Pensjonskassen legger derfor vekt på stabilitet i deres forpliktelse overfor pensjonskassen. Vi skal i minst mulig grad skape støy i deres budsjettarbeid, og gi lavest mulig kapitalbinding og kostnad over tid, for at de skal innfri sin pensjonsforpliktelse etter tariffavtalen.

PREMIEINNTEKTER

Arbeidsgiverpremien er fastsatt i tråd med anbefalingene fra aktuar. Medlemspremien er tariffestet.

Reguleringskostnaden er høy i 2021. Lønnsoppjøret ble moderat, men pensjonsreguleringen ble dobbelt så høy. Premien for bruttogaranti, AFP 65 og alderspensjon etter 85-årsregelen, har løpende vært for lav. Denne er avregnet mot premiefondet. Dette premieelementet vil vi forholde oss mer aktivt til fremover.

Figur: Premieinntekter

Bedrifter med medlemmer som opptjener rettigheter:

- Elverum kommune
- Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS
- Elverum kommunale pensjonskasse
- SØIR (Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS)

Bedrifter med medlemmer der det utbetales pensjon og der medlemmene bare har oppsatt rett:

- Agena AS
- Elverum Energi AS

PENSJONER

Pensjonskassen har et slagord:

«God personalpolitikk -- gir lavere pensjonskostnader»

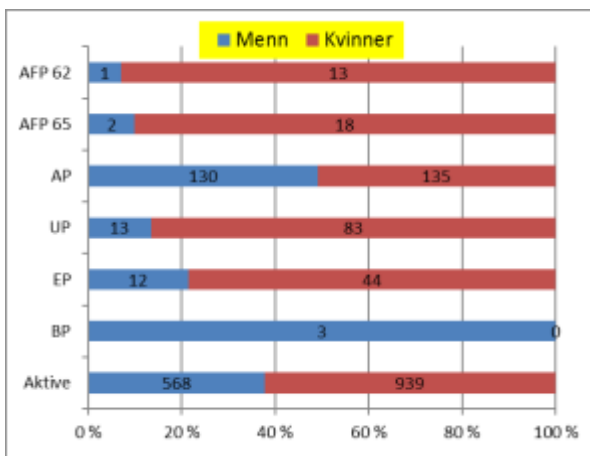
Pensjonskassen kan ikke gjøre risiko-reducerende tiltak på medlemsmassen. Når medlemsbedriftene fokuserer på sykefravær, er det viktig at dette også følges opp i uføreperioden. Dels for mulig tilbakeføring til arbeid, dels for å unngå økt uførhet.

Vi tror også at bevisst oppfølging av ansatte som nærmer seg valg av pensjon, kan bidra til at valg av jobb vurderes som et større gode enn pensjon.

AFP-utbetalingene hadde en bunn i 2015. Men har de siste årene hatt en forholdsvis flat utvikling. Trivsel, helse og endring av kommunens organisering, er forhold som påvirker dette.

Enhver besparelse på pensjoner, medfører redusert fremtidig kostnad for medlemsbedriftene. Det er derfor viktig å ha et konstruktivt fokus på dette, gjennom hele løpet til en arbeidstaker.

Alderspensjoner øker både i antall og beløp. Dette har en naturlig sammenheng med levealder, medlemsbestand og lønnsutvikling. Det ser allikevel ikke ut til at sentrale myndigheters ønske om at vi skal stå lenger i arbeid, har vesentlig utslag i vår medlemsmasse. Nasjonale data viser at pandemien har medført høyere levealder.

Figur: Fordeling på pensjoner og kjønn.

Kjønnsbalansen i uttak av AFP og UP samsvarer ikke med kjønnsbalansen i medlemsmassen. Flere forhold har naturlige årsaker. Men det er generelt viktig for medlemsbedriftene å være oppmerksom på at utbetalte pensjoner belastes deres regnskap gjennom premietariffer som skal dekke fremtidige pensjoner. Gjennom den nye alderspensjonen i offentlig sektor, vil større del av denne risikoen tas av medlemmene.

Figur: Medlemsbestand

Tidligere har fratrådte uten rett bare vært de under 6 måneder medlemstid. Nå er det under 3 år.

Pensjonskassen har videreført samarbeidet fra 2017 med lege for vurdering av arbeids-evnen til brutto uførepensjonister. Vi mener dette bidrar positivt både for medlemmene, arbeidsgiver og pensjonskassen.

LEDELSE

Elverum kommunale pensjonskasse ble etablert i 1921 av Elverum kommune. Pensjonskassen er et gjensidig pensjonsforetak, med styret som øverste organ. Kontorsted er Elverum.

Virksomheten er forankret i lov- og forskriftsverk for finans- og forsikringsbransjen.

Finanstilsynet fører tilsyn med pensjonskassen.

Pensjonskassen har daglig leder i hel stilling. Vi har kontorfellesskap med blant annet personalavdelingen i Elverum kommune. Arbeidsmiljøet er generelt godt. Det har ikke vært skader, ulykker eller sykefravær relatert til pensjonskassens virksomhet i 2021.

ÅR	2021	2020
Møter	7	7
Saker	48	43

Styret har seks medlemmer. Kommune-styret i Elverum velger fire medlemmer. Minst en skal ikke være medlem eller ha tilknytning til ledelsen i medlemsbedriftene. To styremedlemmer velges av og blant aktive medlemmer og pensjonister.

Styremedlemmene velges for 4 år. Kommunestyret velger 2 medlemmer som tiltrer i mars hvert partallsår.

Virksomheten legger vekt på kjønnsbalanse. Styret består av 3 kvinner og 3 menn.

Pensjon er et kompetansekrevede område. Styremedlemmene skal være egnet i tråd med Finanstilsynets bestemmelser, og ha plettfri vandel innenfor fagområdet. Videre skal det i fellesskap være kompetent. Styret jobber aktivt med kompetanseutvikling.

Det er ikke inngått avtale om styreansvarsforsikring.

ADMINISTRASJON

På grunn av forholdsvis få aktive medlemmer vil administrasjonskostnadene være relativt høye. Styret er derfor tilfreds med at administrasjonskostnadene over tid er redusert i forhold til både premiereserve og forvaltningskapital. (Se note 9)

Lokal plassering er viktig for pensjonskassen. Å kjenne de lokale forholdene, og kunne møte mennesker ansikt til ansikt er viktig også i en tid der digitalisering og automatisering driver oss fremover. Pensjonskassen jobber aktivt for at pensjonskassen også skal være et godt instrument for medlemsbedriftene i fremtiden. Dette gjøres i stor grad gjennom relasjonsbygging og samarbeid med andre pensjonskasser, og gjennom det bli mindre avhengig av konsulenter.

INTERNKONTROLL

Pensjonskassen er underlagt regler om internkontroll og har tilpasset en bransjestandard til eget behov og omfang. Styret gir retningslinjer og mottar årlig rapport fra daglig leder. Revisor avgir årlig uttalelse.

RISIKOSTYRING

Med innføring av nytt tjenestepensjonsdirektiv i Europa, IORP II, er pensjonskassen pliktig til å gjennomføre en egen vurdering av risiko og kapitalbehov (own risk assessment – ORA). Her skal vi påse at vi har et hensiktsmessig system for

risikostyring og at det finnes skriftlige retningslinjer for alle deler av virksomheten.

Det er etablert en risikostyringsfunksjon som skal påse at risikoene knyttet til vår virksomhet er identifisert, målt, styrt og overvåket. En betydelig del av risikoene er knyttet til kapitalforvaltningen. Derfor har vi akseptert et tilbud fra finansrådgiver om at de utøver risikostyringsfunksjonen. De skal ha et tydelig skille mellom de som gjennomfører risikostyringsfunksjonen og de som rådgir på kapitalforvaltning.

Styret har etablert instruks for funksjonen og gått gjennom første rapport.

EKSTERNE PARTER

- Ernst & Young AS – revisor
- Storebrand Pensjonstjenester AS – aktuar og forsikringsteknisk konsulent
- Grieg Investor AS - finansrådgiver

FORTSATT DRIFT

Pensjon har langsiktig perspektiv. Dette er nedfelt i rammeverket for pensjonskasser. Styret vurderer selskapets kapitalforhold som gode i forhold til risikoprofil og myndighetenes krav.

Gjennom internkontroll, rapportering til offentlig myndighet, revisjon, aktuar og annen bistand, følger virksomheten opp endringer i regelverket. Styret mener at

pensjonskassen har god evne til å takle endringer.

24. februar 2022 invaderte Russland Ukraina. Den vestlige verden har fulgt opp med økonomiske sanksjoner. Våre fond har en liten eierandel i russiske selskaper. Dette i seg selv medfører ikke vesentlig tap for pensjonskassen.

Krig hindrer vareflyt, og vil derfor påvirke mange selskaper vi er plassert i. Russland er en viktig energileverandør til Europa. Dette vil påvirke produksjonskostnad og inntjening og gjennom dette verdsetting av selskapene vi er plassert i. Sanksjoner og reguleringer fra myndigheter påvirker også markedet. Som nevnt tidligere, er vi godt forberedt på en nedtur i finansmarkedet. Vi opplever nå en ny type usikkerhet.

Konsekvenser er mer krevende å forutse og med de massive ødeleggelse som skjer i Ukraina, vil det ta tid før landet igjen kan

være en stabil leverandør til markedet. Gjennom media, rådgiver og leverandører søker vi å følge med for å holde risikoen akseptabel.

Ut over det som er nevnt i årsrapport og årsregnskapet kjenner ikke styret til:

- forhold av viktighet for å bedømme pensjonskassens stilling og resultat
- forhold som har inntruffet etter balansedagen som har betydning for å bedømme pensjonskassens resultat og stilling.
- tvister som kan føre til annen vurdering av drift eller økonomi.

Avlagte regnskap viser etter styrets oppfatning et rettviseende bilde. Styret bekrefter at forutsetningen om fortsatt drift er til stede og lagt til grunn for regnskapet.

Elverum, 31.12.2021/28.03.2022

Per Kristian Hammer (styreleder)

Per-Gunnar Sveen (nestleder)

Ole Gjermund Rønes

Trond Rønning (daglig leder)

Turid Olsen

Toril Nersveen

Linda Alette Løkken

Resultatregnskap

	Note	2 021	2 020
Premieinntekter			
Forfalte premier brutto	6	86 483	60 559
- Avgitt gjenforsikringspremie		-69	-69
Sum premieinntekter for egen regning		86 414	60 490
Netto inntekter fra investeringer - Kollektivporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv på finansielle eiendeler		4 562	4 110
Netto driftsinntekter fra eiendom		1 400	1 382
Verdiendringer på investeringer		28 735	40 725
Realisert gevinst og tap på investeringer		42 181	23 709
Sum netto inntekter fra investeringer - Kollektivporteføljen	3	76 878	69 925
Pensjoner			
Utbetalte pensjoner	7	28 763	25 582
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste	5		
Endring i premiereserve		75 079	3 389
Endring i tilleggsavsetninger	1	28 031	10 730
Endring i kursreguleringsfond		28 735	39 852
Endring i premiefond		1 885	39 113
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste		133 731	93 084
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfaste	5		
Overskudd på avkastningsresultat		0	0
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		0	6 018
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader		2 175	2 098
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		3 434	3 040
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	9/12	5 609	5 138
Resultat av teknisk regnskap	1	-4 812	591
Netto inntekter fra investeringer - Selskapsporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv på finansielle eiendeler		13	4
Netto driftsinntekter fra eiendom		503	497
Verdiendringer på investeringer		1 201	1 545
Realisert gevinst og tap på investeringer		2 133	1 225
Sum netto inntekter fra investeringer - Selskapsporteføljen	3	3 850	3 270
Forvaltningskostnader	9	116	107
Resultat av ikke-teknisk regnskap		3 735	3 163
Resultat før skattekostnad		-1 077	3 754
Skattekostnader	13	0	0
Resultat før andre inntekter og kostnader		-1 077	3 754
Totalresultat		-1 077	3 754

Balanse - Eiendeler

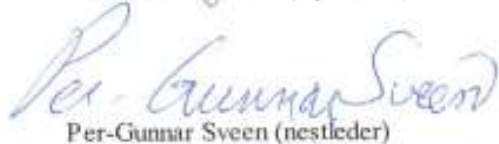
	<i>note</i>	2021	2020
<i>Selskapsporteføljen</i>			
Investeringer -			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Investeringseiendommer		11 069	11 069
Eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler		21 990	15 664
Rentebærende verdipapirer		39 055	36 162
Sum investeringer		72 115	62 895
Fordringer			
Knyttet til premieinntekter		1 071	-
Andre fordringer			
Sum fordringer		1 071	-
Andre eiendeler (bank)		(88)	2 879
Sum eiendeler i selskapsporteføljen	2	73 098	65 775
<i>Kollektivporteføljen</i>			
Investeringer -			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Investeringseiendommer		30 631	30 631
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Utlån og fordringer		127 655	108 024
Eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler		495 415	396 113
Rentebærende verdipapirer		577 014	578 997
Utlån og fordringer		2	335
Bankinnskudd		17 446	12 539
Sum investeringer i kollektivporteføljen		1 248 163	1 126 639
Sum eiendeler i kundeporteføljen		1 248 163	1 126 639
Sum Eiendeler	2	1 321 262	1 192 413

Balanse - Egenkapital og forpliktelse

	<i>note</i>	2 021	2 020
Egenkapital			
Innskutt egenkapital		61 932	59 399
Opptjent egenkapital			
Risikoutjevningsfond	5	1 751	7 248
Annen opptjent egenkapital		8 469	4 048
Sum opptjent egenkapital		10 220	11 296
Sum egenkapital		72 152	70 695
Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Premiereserve		814 535	753 233
Tilleggsavsetninger		88 098	60 068
Kursreguleringsfond		250 987	222 251
Premiefond		92 793	83 839
Sum forsikringsforpliktelser	5	1 246 412	1 119 391
Andre forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	12	576	380
Andre avsetninger for forpliktelser		2 121	1 947
Sum Andre forpliktelser		2 697	2 327
Sum egenkapital og forpliktelser		1 321 262	1 192 413

Elverum, 31.12.2021/28.03.2022

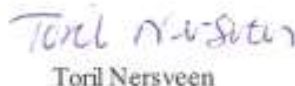

Per Kristian Hammer (styreleder)

Per-Gunnar Sveen (nestleder)

Ole Gjermund Rønnes

Trond Rønning (daglig leder)

Turid Olsen

Toril Nersveen

Linda Alette Løkken

Endring egenkapital

	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital			Sum opptjent	Sum egenkapital
		Risikoutj. fond	Annen opptjent	Urealisert gevinst		
IB	59 399	7 248	-8 184	12 233	11 296	70 695
Innbetalt	2 533				0	2 533
Resultatført		171			171	171
Årsresultat		-5 668	3 220	1 201	-1 248	-1 248
UB	61 932	1 751	-4 964	13 434	10 220	72 152

Resultatført på Risikoutjevningfond, er avkastning på fondets andel av kapitalen.

Kontantstrøm

Driftsaktiviteter	<i>note</i>	2021	2020
Premiebetalinger	6	86 483	60 490
Motregnet premiefond	5	-6 709	-741
Endring fordringer	2	-738	699
Leverandørkostnader	9	-3 863	-3 509
Lønn og honorarer	9	-1 925	-1 736
Endring kortsiktig gjeld		370	297
Pensjoner	7	-28 763	-25 582
Skatt	13	0	0
Sum		44 786	29 918
Investeringsaktiviteter			
Salg/Kjøp aksjer og obligasjoner		-51 805	-40 050
Endring fordringer			
Inntekter eiendom		1 903	3 303
Renter bankinnskudd		78	333
Renter av obligasjoner		4 561	3 780
Endring balanseførte renter		-115	248
Sum		-45 378	-32 386
Finansieringsaktiviteter			
Innbetaling av egenkapital		2 533	2 522
Sum		2 533	2 522
Inngående saldo		15 418	15 363
Utgående saldo		17 358	15 418
Endring bank		1 940	55

Gjenforsikring er i 2021 flyttet til premiebetalinger.

Noter

INNHold

Note - Regnskapsprinsipper.....	18
Note 1 – Resultatanalyse	19
Note 2 – Finansielle eiendeler	20
Note 3 - Kapitalavkastning	22
Note 4 – Solvenskapitalkrav	23
Note 5 - Forsikringsforpliktelser	24
Note 6 – Pensjonsordningen	24
Note 7 - Pensjoner	25
Note 8 - Flytting	25
Note 9 – Administrasjon.....	26
Note 10 - Ytelser og lån til styret og ansatte	26
Note 11 - Nærstående parter	27
Note 12 – Pensjonskostnad egne ansatte	27
Note 13 – Skatt	28

NOTE - REGNSKAPSPRINSIPPER

Resultatregnskap består av teknisk (medlemmene) og ikke teknisk regnskap (pensjonskassen) med hver sine resultatbegreper. Resultatanalysen i note 1 viser underliggende resultater, hvordan de fremkommer og hvordan resultatet anvendes.

Generelt om regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er avlagt i samsvar med:

- Lov om årsregnskap mv. av 17.06.1998 nr. 56 (RL)
- Forskrift om årsregnskap m.m. for pensjonsforetak av 20.12.2011 nr. 1457 RL § 10-1, tredje ledd. Sist endret 20.12.18.

Finansielle eiendeler

Felles forvaltning

Elverum kommunale pensjonskasse har valgt å forvalte selskapsporteføljen og kundeporteføljen separat.

Investerings eiendom verdsettes til virkelig verdi i henhold til takst.

Obligasjoner som holdes til forfall vurderes til amortisert kost ved bruk av effektivrentemetoden. Nedskrivning ved sannsynlighet for verditap.

Ikke realisert gevinst på aksjer, andeler, obligasjoner og andre verdipapirer som holdes for omsetning, vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Urealiserte kursgevinster på finansielle omløpsmidler føres til kursreguleringsfond.

Fordringer på premie og annet er balanseført til virkelig verdi og nedskrives ved sannsynlige tap.

Avsetninger

Premiereserven utgjør den forsikrings-tekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter opptjent på beregningstidspunktet. Aktuar

gjennomfører beregningen som inkluderer erstatningsavsetninger etter IBNR¹/RBNS².

Tilleggsavsetninger representerer en forsikringsmessig buffer som kan brukes til å dekke avkastning mellom 0 % og bokført avkastning.

Premiefondet er resultat som er tilført kundene eller direkte innbetalt til fondet. Premiefondet kan anvendes til å dekke fastsatt premie. Midlene tilføres årlig garantert avkastning på nivå med årets opptjening.

Risikoutjevningfond (RUF) er avsetninger av overskudd på risikoresultat og kan brukes til å dekke negativt risikoresultat. Fondet tilføres sin andel av avkastningsresultatet.

Kursreguleringsfond er ikke realiserte gevinster på finansielle eiendeler som tilhører kundene, målt til virkelig verdi.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Pensjonskassens ansatte omfattes av kollektiv pensjonsordning som er ytelsesbasert i henhold til tariffavtale i KS-området.

Årets pensjonskostnad tilsvarer betalt arbeidsgiverpremie, korrigert for estimert endring i påløpt forpliktelse med fradrag for tilordnet andel av EKPs totale forsikringsfond beregnet etter IAS 19. I påløpte forpliktelser inngår forsikret AFP-ytelse (AFP 65-66).

¹ Hendelser som har skjedd, men ikke rapportert

² Hendelser som er rapportert, men ikke avgjort

Skatt

Pensjonskasser skattlegges etter samme regelverk som gjensidige livsforsikrings-selskaper.

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med en nominell sats på 25 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverseres eller kan reverseres i samme periode, er utlignet. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli benyttet.

Pensjonskassen ilegges 0,15 % formuesskatt av ligningsmessig netto formue.

Sammenstilling/Periodisering

Ikke realisert avkastning avsettes i regnskapet som buffer i kursreserver for midler tilhørende kollektivporteføljen og inntektsføres ved realisering.

Pensjonspremie ut over det som skal dekke selskapets administrasjon og premie for garantert avkastning, er i all hovedsak sparing. Selskapets resultat er derfor bestemt av om pensjoneringstendenser er i tråd med de

forsikringstekniske forutsetninger som er lagt til grunn i premiefastsettelsen.

NOTE 1 – RESULTATANALYSE

Pensjonskassens regnskap er to regnskap i ett. Det ene for midler forvaltet for medlemmene, det andre for selskapet.

Administrasjon av selskapet – En del av premien som betales finansierer driften av pensjonsordningen, med styre, ansatte, kontorlokaler, programvare etc.

Administrasjon:	2021	2020
Administrasjonspremie:	5 383	5 220
Renter administrative konti	64	
- bokførte kostnader	-5 673	-5 138
Administrasjonsresultat	-226	82

Avkastning: Midler tilhører medlemmene (teknisk regnskap/kollektivporteføljen) til dekning av fremtidige pensjonsforpliktelser. Tabellen nedenfor viser hvordan dette fordeles.

Premiereserve gir følgende garanterte avkastning etter periode for opptjening:

- 2011 og tidligere, 3,0 %.
- 2012 til 2014, 2,5 %.
- 2015 og senere, 2,0 %.

Sats for gjennomsnittlig garanterte avkastning er beregnet av aktuar til 2,37 %. Oppsparte midler i en periode beholder sin garanterte avkastning. Gjennomsnittlig avkastning endres ved at oppsparing løper med ny sats og at utbetalte pensjoner delvis forbruker oppsparte midler på sats de er oppspart på.

Avkastning:	2021	2020
Verdijustert avkastning	76 878	69 925
Ikke realiserte gevinster	-28 735	-39 852
Garantert avkastning til premiefond	-1 885	-1 146
Avkastningsgaranti	-18 055	-18 125
Avkastningsresultat	28 202	10 802
Fordeles slik:		
Premiefond	0	0
Til Tilleggsavsetning	28 031	10 730
Til resultat teknisk regnskap	171	71
Sum fordelt	28 202	10 802

Avkastningsresultatet føres, som i 2020, til tilleggsavsetninger etter at risikoutjevningfondet har fått sin andel.

Risiko er en del av pensjonsordningen. Vi beregner forsikringsresultat som en residual. Dette avstemmes mot aktuars beregninger. I en stor populasjon og med riktige forutsetninger, vil denne være svakt positivt. Da er premie, avsetninger og uttak i balanse med reservene. I en liten populasjon som vår, vil resultatet svinge mer da enkelthendelser kan påvirke mye.

Risiko:	2021	2020
Resultat før tilleggsavsetninger	23 220	17 341
- Premie avkastningsgaranti	-912	-439
- Administrasjonsresultat	226	-82
- Avkastningsresultat	-28 202	-10 802
Risikoresultat:	-5 668	6 018

Risikoresultatet dekkes av risikoutjevningfondet.

Resultat teknisk regnskap	2021	2020
Avkastningsresultat til RUF	171	71
Til/Fra RUF	-5 668	0
Administrasjonsresultat	-226	82
Rentegarantipremie	912	439
Totalt	-4 811	592

Premien har ikke fortjenesteelement for risiko.

Endringer i forsikringsforpliktelse, se note 5.

NOTE 2 – FINANSIELLE

EIENDELER

Kapitalforvaltningsstrategien fastsetter at risikoen skal være moderat.

Følgende klasser benyttes:

- Lån og fordringer
- Obligasjonsfond - norske og globale
- Aksjefond – norske og globale
- Pengemarkedsfond – norske
- Eiendom – Direkte eid
- Eiendomsfond - norske

«Lån og fordringer» forvaltes diskresjonært av eksterne forvaltere. Porteføljene består i hovedsak av norske obligasjoner.

Aktivklassen verdsettes til amortisert kost og verdien svinger lite og stabiliserer resultatet. Instrumentene skal i seg selv innebære lav kredittrisiko.

Øvrige eiendelsklasser består for tiden av 3 til 6 fond. For aksjer benyttes både indeksfond og aktivt forvaltede fond. Alle fond er klassifisert som «holdt for omsetning».

Risiko

Pensjonskassen har en forvaltningsstrategi med forholdsvis moderat risiko. Risikoen søkes redusert gjennom sammensetning av aktivklasser og forvaltere.

Måling av risiko gjøres gjennom ekstrapolering av historiske data og beregning av forventet avkastning og sannsynlig svingning. Målingen suppleres med stresstest og største historiske verdifall.

Aksjerisiko – Risiko for tap som følge av svingninger i markedspriser. Ved valg av etablerte fond med god historikk mener vi risikoen for tap reduseres.

Eiendomsrisiko – Risiko for svingninger i markedspris, herunder svingninger som følge av tomme lokaler.

Kredittrisiko - Risiko for endringer i rentenivå.

Valutarisiko – Risiko for svingninger i kurs mellom norske kroner og den valuta som fondet handler i. Pensjonskassen kjøper i all hovedsak andeler i fond som er valutasikret.

Likviditetsrisiko – Risiko for at en ikke får omsatt fondsandeler ved behov for likvider. Begrenses gjennom valg av utsteder.

Renterisiko – Risiko for endring av plasseringens verdi ved renteendringer i markedet. Reduseres ved at aksjer og rentepapirer i stor grad er motsykliske.

Motpartsrisiko – Risiko for at utsteder ikke kan gjøre opp for seg.

Forvalterisiko – Ved aktiv forvaltning vil personer eller miljøer ha en skjevhet i forhold til markedet. Reduseres ved at det velges flere forvaltere i klasser med vesentlig risiko.

Finansielle investeringer

	Verdi- hierarki	Bokført verdi	Kostpris	Markeds- verdi	Andel av porteføljen	Avkastn. i %	Kurs reg
Eiendomsfond	3	53 683	44 997	53 683	4,12 %		8 686
Direkte eid	3	41 700	25 000	41 700	3,20 %		
Sum Eiendom		95 383	69 997	95 383		8,62	
Lån og fordringer	2	127 655	126 758	127 439	9,80 %		
Sum måles til amortisert kost		127 655	126 758	127 439		3,93	
Aksjefond - Norge	2	161 375	78 418	161 375	12,39 %	20,94	82 957
Aksjefond - Global	2	302 347	147 779	302 347	23,21 %	19,2	154 568
Sum aksjefond	2	463 722	226 198	463 722			237 525
Obligasjonsfond - Norge	2	142 773	144 180	142 773	10,96 %	-0,62	-1 406
Obligasjonsfond - Global	2	412 705	390 214	412 705	31,68 %	-1,59	22 492
Likviditet/pengemarked	2	60 591	60 646	60 591	4,65 %	0,84	-55
Sum verdipapirer med fast avkastning		616 070	595 039	616 070			21 030
Sum		1 302 830	1 017 992	1 302 614	100 %	6,694	267 241

Gjelder kollektiv- og selskapsporteføljen i fellesskap.

Verdihierarkiet forholder seg til hvordan prisene fastsettes i markedet. Verdi = 1 er papirer som har løpende fastsetting av priser i et aktivt marked.

Eiendom

Amundsengården, St. Olavsgt. 4, er kategorisert som investeringseiendom. Verdi fastsettes i henhold til IAS 40.

	2021	2020
Anskaffelseskost 2005	25 000	25 000
Tidligere reguleringer	16 700	16 000
Årets regulering	-	700
Bokført verdi	41 700	41 700

Taksten er gjennomført av frittstående og uavhengig takstmann som ikke har noen bindinger til andre aktører i eiendomsbransjen. Verditaksten er utført i henhold til Norges Takserings Forbunds regler, NS 3451 og NS 3940, og basert på visuell befaring uten inngrep i byggverket, supplert med enkle målinger. Normalleie er lagt til grunn. Ved beregning av tomteareal er arealet mellom bygning og gate, samt grunnflate på bygningen

tatt med. Grunnlaget for verdifastsettelsen er en tomteverdi på 5 150 og en kapitalisert verdi på 2 378. Brutto årlig leieverdi er fastsatt til 2 740. Eiendommen ble taksert i 2017.

Elverum kommune leier bygget på en uoppsigelig avtale. Lokalene er tilpasset av leietaker for eget behov. Leietaker er ansvarlig for vedlikehold. Bortfall av leieinntekter anses ikke som en reell risiko, derfor er faktisk leie satt lavere enn takstens leieverdi.

Med unntak av eiendom er markedsverdi bestemt eller beregnet på grunnlag av verdsettelse i «aktive» markeder.

Fordringer

	2021	2020
Medlemsbedrifter	1 073	335
Sum	1 073	335

Bankinnskudd

	2021	2020
Drift	14 913	13 612
Forvaltere	1 594	1 009
Skatt	851	796
Sum	17 358	15 417

Fordeling mellom porteføljene

	Kunde	Selskap	Sum
Finansielle eiendeler	1 200 085	61 046	1 261 130
Eiendom	30 631	11 069	41 700
Sum	1 230 716	72 115	1 302 830
Bankinnskudd	16 375	984	17 358
Fordringer	1 073	-	1 073
Sum	1 248 163	73 098	1 321 262

NOTE 3 - KAPITALAVKASTNING

	2021	2020	2019	2018	2017
Verdijustert avkastning i %	6,69	6,64	10,73	-1,03	8,83
Kollektivporteføljen	6,58	6,73	10,81		
Selskapsporteføljen	5,74	5,58	9,70		
Verdijustert avkastning i kr	80 728	73 006	102 552	-9 790	75 133
Kollektivporteføljen	76 878	69 925	97 681	-9 292	70 997
Selskapsporteføljen	3 850	3 270	4 892	-498	4 136
Sum eiendeler	1 321 262	1 192 413	1 085 995	963 405	953 861
Bokført avkastning i %				4,27	2,54
Kollektivporteføljen	5,24	2,90	2,76		
Selskapsporteføljen	5,53	2,75	2,70		

Figur: Verdijustert avkastning for pensjonskassen.

Gjennomsnittlig avkastning for perioder

	2021	2020
I år	6,69 %	6,64 %
Snitt siste 5 år	6,37 %	6,09 %
Snitt siste 10 år	6,71 %	6,48 %

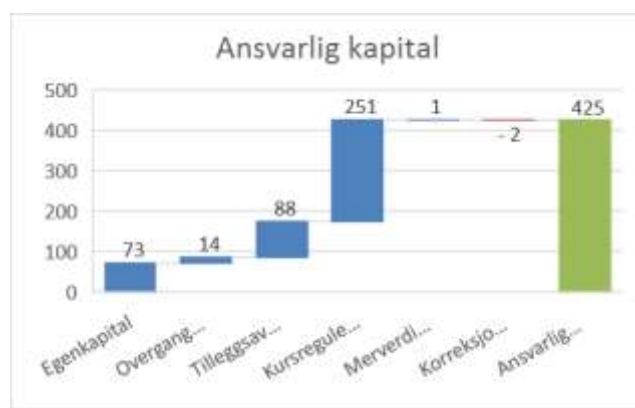
NOTE 4 – SOLVENSKAPITALKRAV

Datagrunnlaget nedenfor er hentet fra rapportering til Finanstilsynet pr 31.12.21. Resultatdisponeringen kan være justert etter dette. (Tall i millioner og med overgangsregler)

	2021	2020
Renterisiko	33	18
Aksjerisiko	207	141
Eiendomsrisiko	24	20
Valutarisiko	62	47
Spreadrisiko	54	61
Korrelasjons og markedsrisiko	-86	-62
Sum markedsrisiko	294	225
Forsikringsrisiko	42	17
Motpartsrisiko	2	2
Korrelasjon - total risiko	-30	-14
Operasjonell risiko	5	4
Tapsabsorberende evne utsatt skatt	-47	-35
Samlet solvenskapitalkrav	266	199

	2021	2020
Egenkapital	73	59
Overgang markedsverdi	14	0
Tilleggsavsetninger	88	60
Kursreguleringsfond	251	222
Merverdi av eiendeler	1	1
Korreksjon beste estimat	-2	3
Ansvarlig kapital	425	345

Solvenskapital	159	147
Solvenskapitaldekning	160 %	174 %

Tall i millioner.

Uten overgangsregler reduseres solvenskapitaldekningen til 160 %.

Solvensmargin

Solvensmarginkravet for pensjonskassen i henhold til Finanstilsynets standard for rapportering.

	2021	2020
Solvensmarginkrav	40139	34111
Ansvarlig kapital - Kjemekapital	70 608	70 695
Tilleggsavsetninger 1)	87 957	60 068
Risikoutjevningfond 1)	1 733	7 244
Solvensmargin kapital	44 845	104 351
Solvensmargin i %	287,6	306 %

1) Medregnes med 50 %

NOTE 5 - FORSIKRINGSFORPLIKTELSER

Pliktige avsetninger er balanseført med **100 %** dekning etter beste estimat.

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Premie- fond	Kursreg. fond	Total	Risikoutj.- fond
Inngående balanse	753 233	60 068	83 839	222 251	1 119 391	7 248
Resultatførte avsetninger	75 079	28 031	1 885	28 735	133 731	171
Planendring Alderspensjon	-13 778		13 778		0	
Resultattilordning		0	0	0	0	-5 668
Inn-/utbetalinger		0	-6 709	0	-6 709	
Utgående balanse	814 535	88 098	92 793	250 987	1 246 412	1 751

I forbindelse medskifte av aktuar fra 2021, ble noe av frigjøringen ved planendring av Alderspensjon holdt tilbake. Det er frigjort i 2021.

	2021	2020	2019	2018	2017
Arbeidsgiverpremie - Løpende	49 894	41 859	37 788	36 333	36 674
Premiefond i % av løpende premie	186 %	200 %	137 %	133 %	53 %
Bruk av premiefondet	-6 709	741	-8 352	2 500	-1 407
Flyttet premiefond	0	0	0	26,5	0

NOTE 6 – PENSJONSORDNINGEN**Beskrivelse av pensjonsordningen**

Avtalen er kollektiv pensjonsordning etter kommunal tariffavtale.

Pensjonen er ytelsesbasert med netto garanti på 66 % av sluttlønn ved full opptjening i forhold til gjennomsnittlig stillingsprosent. Utbetaling samordnes med folketrygden og levealderjusteres.

Avtalen omfatter også uførepensjon og etterlattepensjon.

Se side 9 for oversikt over virksomheter som er med i ordningen.

For de som er født etter 1962 endres ordningen til en påslagsordning for opptjening etter 2019. Et sett med overgangsregler er vedtatt i den forbindelse.

Pensjonskassens styre fastsetter årlig premiesatsen i pensjonsordningen etter anbefaling fra aktuar.

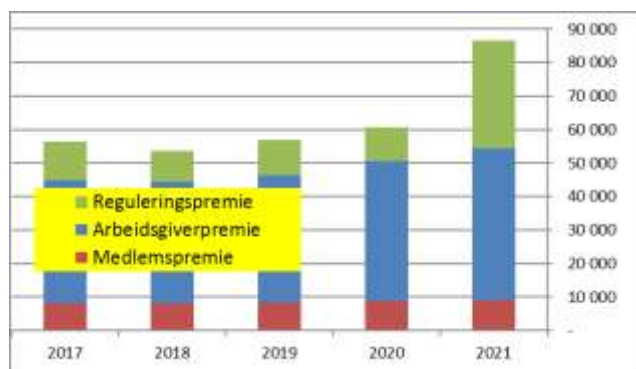
Premiesatser:

- Arbeidsgiver 9,5 %.
- Medlemspremien 2,0 %.
- Premiene er fastsatt i % av pensjonsberettiget lønnsgrunnlag.
- Innbetalt premie avregnes mot premiefondet i henhold til aktuars beregning av påløpt premie.
- Reguleringspremien er innkrevd i forbindelse med lønns- og G-reguleringen og kjent lønnsvekst per september. Innbetalingen blir avregnet mot premiefondet 31.12. etter aktuars beregning av faktisk reguleringskostnad.

Forfalte premier

	2021	2020
Arbeidsgiverpremie	38 860	36 200
Administrasjonspremie	5 383	5 220
Rentegaranti	912	439
Sum arbeidsgiver	45 155	41 859
Medlemspremie	9 125	8 776
Reguleringspremie	32 203	9 924
Sum forfalte premier	86 483	60 559
Til/Fra premiefondet	6 709	741
Innbetalt	79 774	59 818

Figur: Premieinntekter

Innbetalt premie er avregnet mot premie aktuar har beregnet. Avviket er ført mot premiefond.

Medlemmer i ordningen:

	2021
Aktive	1 411
Fratrådte	2 559
Fratrådte uten rett	1 727
Pensjonister	440
Uførepensjonister	96
Alderspensjonister	265
Etterlattepensjonister	56
Barnepensjonister	3
Avtalefestet pensjon fra 62 år	18
Avtalefestet pensjon fra 65 år	14
Sum	6 137

Sammenlikningstall er utelatt da tallene for 2020 inkluderer refusjonspensjoner.

Endringer i forutsetninger:

Redusert dødelighet på 10 % gir

- Økt premiereserve på 18 786.

Økt uførehypighet på 15 % gir

- Økt premiereserve på 3 015.

I henhold til rapportering av solvenskapitaldekningen (SKD).

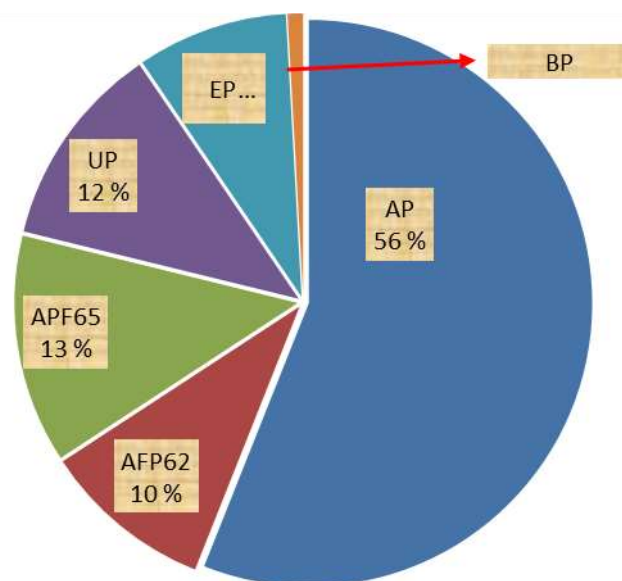
Pensjonskassens uføregrunnlag ble sist endret i 2012.

NOTE 7 - PENSJONER

På ikke forsikret AFP, (AFP 62-64) betales det arbeidsgiveravgift. Disse pensjonene refunderes, inkludert arbeidsgiveravgift.

Pensjonsutbetalinger

		2021	2020
Alderspensjon	AP	21 108	19 013
AFP 62-64	AFP62	3 675	3 683
AFP 65-66	APF65	4 914	4 459
Uførepensjon	UP	4 397	4 148
Etterlattepensjon	EP	3 246	3 052
Barnepensjon	BP	334	175
Skattefritt ved død		157	269
Overføringsavtalen - utbetalt		2 577	1 637
Overføringsavtalen - innbetalt		-7 970	-7 711
Refundert AFP 62-64		-3 675	-3 143
Sum		28 763	25 582

Figur: Erstatninger fordelt på grupper.

Endringer i pensjonsutbetalinger

	2021	2020
Alderspensjon	11 %	-1 %
AFP 62-64	0 %	1 %
AFP 65-66	10 %	19 %
Uførepensjon	6 %	3 %
Etterlattepensjon	6 %	6 %
Barnepensjon	91 %	44 %
OFA - Utbetalt	47 %	-3 %
OFA - Mottatt	3 %	26 %
AFP	17 %	-13 %

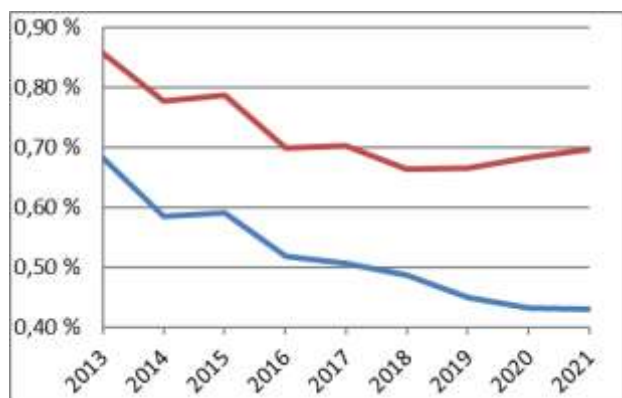
NOTE 8 - FLYTTING

Det har ikke vært gjennomført flyttinger av ordninger til eller fra pensjonskassen i 2021.

NOTE 9 – ADMINISTRASJON

	2021	2020
Teknisk regnskap		
Lønn og honorar	1 925	1 736
Kontorkostnader	227	154
Lisenser/ IT kostnader	548	649
Konsulentonorar	2 205	2 103
Medlemsavgifter m.v.	108	108
Revisjon	171	150
Revisor - konsulenttjenester	23	23
Aktuar	466	215
Renteinntekter drift	(64)	-
Sum	5 609	5 138

Pensjonskassen har ett årsverk – Daglig leder.

Figur: Administrasjonskostnad mot premiereserve (rød) og forvaltningskapital (blå).

NOTE 10 - YTELSER OG LÅN TIL STYRET OG ANSATTE

Styret godtgjøres i henhold til grunnbeløpet (G) i Folketrygden. Kapitalmarkedene svinger uavhengig av hva styret og daglig leder gjør. Det gjør også risikoen og arbeidet med pensjoner. En prestasjonsavhengig godtgjøring vil derfor kunne medføre økt risikovilje. Det anser ikke styret som tjenlig. All godtgjørelse er derfor fast.

1 G for leder, 1/2 G for øvrige. I tillegg tilstås 4 % av G per møte.

Tapt arbeidsfortjeneste dekkes ikke.

	2021	2020
Trond Rønning (daglig leder)	880	855
Per Kristian Hammer (leder)	132	125
Per-Gunnar Sveen (nestleder)	81	58
Toril Nersveen	72	75
Turid Olsen	81	79
Linda Alette Løkken	76	79
Ole Gjermund Rønes	81	79
Sum styrehorar	523	517
Regnskap		
Fast godtgjøring	362	351
Møtegodtgjøring	161	166
Sum	523	517

Det er ikke gitt lån eller garantier til daglig leder eller medlemmer av styret.

Daglig leder har pensjonsrettigheter på samme vilkår som øvrige medlemmer i pensjonsordningen. Lønn reguleres 01.01.

Det er ikke avtalt særskilt vederlag ved fratredelse, opphør eller endring av ansettelsesforhold eller verv.

Ut over det som er innberettet som honorar har styret mottatt julegave med samlet verdi 2 000 kr, og det er middag i forbindelse med årets siste møte.

Daglig leder deltar i noen åpne gratis seminarer arrangert av leverandører og potensielle rettet mot pensjonskasser der det også er tillegg av sosial karakter.

NOTE 11 - NÆRSTÅENDE PARTER

Elverum kommune er i denne sammenheng ansett som nærstående part da de er dominerende kunde og oppnevner 4 av 6 medlemmer til styret.

Vi mener alle kjøp og avtaler tilfredsstillers prinsippet armlengdes avstand.

	2021		2020	
	Inntekter	Kostnader	Inntekter	Kostnader
Ordinær premie	46 853		45 102	
Reguleringspremie	26 765		8 925	
AFP	4 193		3 631	
Husleie	1 903		1 879	
Leie lokaler og IKT		284		321
	79 714	284	59 537	321

Reduksjon i kostnader henger sammen med endring i utsendelse av lønns slipper samt reduksjon i antall enheter det betales IT-kostnader for. Her inngår også en kreditering for 2020.

NOTE 12 – PENSJONSKOSTNAD**EGNE ANSATTE**

Økonomiske forutsetninger	2021	2020
Diskonteringsrente	1,70 %	2,30 %
Årlig lønnsvekst	1,70 %	2,25 %
Årlig G-regulering	2,25 %	2,00 %
Årlig pensjonsregulering	1,25 %	1,25 %
Avkastning på pensjonsmidler	2,00 %	2,30 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %
Korridor grense for amortisering av estimatavvik	10,00 %	10,00 %

	2021	2020
Pensjonsforpliktelse	2 055	1 755
Pensjonsmidler	-1 550	-1 422
Netto forpliktelse	505	333
Arbeidsgiveravgift	71	47
Bokført pensjonsforpliktelse	576	380
Pensjonsopptjening	160	160
Rentekostnad på pensjonsforpl.	30	32
Avkastning på pensjonsmidler	-24	-27
Amortisering av estimatavvik	-	-
Pensjonskostaad	166	166
Innbetalt premie	-92	-80
Aktuarielt tap	98	-35
Arbeidsgiveravgift	24	8
Korreksjon tidligere år	-	13
Endring i balansen	196	72

NOTE 13 – SKATT

Utsatt skattefordel er ikke innregnet som eiendel i balansen da det er usikkerhet knyttet til om denne kan utnyttes.

	2021	2020
Beregning av grunnlag for inntektsskatt:		
Resultat før skattekostnad	-1 077	3 754
<i>Permanente forskjeller:</i>		
Gevinst /tap ved salg av aksjefondsandeler	-507	-358
Endring urealisert poster innenfor fritaksmetoden	-3 047	-741
Sum permanente forskjeller	-3 554	-1 099
Endring i midlertidige forskjeller:		
Endring urealiserte poster utenfor fritaksmetoden	1 846	-618
Endring pensjonsforpliktelser egne ansatte	196	71
Eiendommer	-419	-640
Sum endring midlertidige forskjeller	1 623	-1 187
Endring fremførbart underskudd	3 008	-1 467
Årets skattegrunnlag	0	0
Spesifikasjon av forskjeller mellom skattemessige og regnskapsmessige verdier:		
Urealiserte poster utenfor fritaksmetoden	1 071	2 917
Eiendommer	2 542	2 123
Pensjonsforpliktelser egne ansatte	-576	-380
Framførbart underskudd	-11 468	-8 461
Grunnlag utsatt skatt/utsatt skattefordel (-)	-8 432	-3 801

